

PROTOKÓŁ ZE SPOTKANIA RADY PROGRAMOWEJ DS. MUZEUM PARTYZANTÓW POLSKICH OSUCHY'44

Cel spotkania:

Analiza opinii i przygotowanie odpowiedzi na uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji dotyczących zakresu merytorycznego wystawy stałej Muzeum Partyzantów Polskich Osuchy'44.

Uczestnicy:

Tomasz Bordzań, dr Rafał Drabik, Kamil Kopera, Piotr Krukowski, Marek Majewski, Ewa Michońska, dr Dorota Skakuj,

Prowadzący:

Kamil Kopera

Data:

27 marca 2025 r.

UWAGI WSTĘPNE

Celem konsultacji było (zgodnie z § 1. Regulaminu) „zebranie opinii mieszkańców powiatu biłgorajskiego oraz innych zainteresowanych osób na temat proponowanego zakresu tematycznego ekspozycji stałej Muzeum Partyzantów Polskich Osuchy '44”. Rada uznała jednak, w duchu wzajemnego szacunku i konstruktywnej współpracy, za zasadne odnieść się do części pytań, opinii i propozycji wykraczających poza zakres celu konsultacji.

ODPOWIEDZI RADY PROGRAMOWEJ NA WNIOSKI, PYTANIA, OPINIE I PROPOZYCJE:

a) zgłoszone w trakcie spotkania konsultacyjnego przez:

Tomasza Książka
(Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej)

Rada Programowa dziękuje za ogólną aprobatę dla proponowanego zakresu tematycznego i propozycję współpracy na różnych polach w przyszłych etapach tworzenia wystawy stałej.

Propozycja poszerzenia tematyki dot. Osuch w kontekście lat 70. i 80., gdzie historia była zakłamywana.

Zaproponowany zakres tematyczny wystawy opowiada o wydarzeniach wojny i okupacji oraz ich historycznym kontekście i przyczynach. Pełne omówienie historiografii i propagandy okresu rządów komunistycznych oraz polemika z nią wykracza poza zakres tematyczny wystawy. Elementy dotyczące pamięci o bitwie (i jej kształtowaniu – także w okresie PRL), jej znaczeniu i symbolice, uwzględniono w ostatniej sekcji wystawy.

Propozycja zmiany nazwy Muzeum na „Muzeum Polskiego Państwa Podziemnego” podając argument niejednoznacznego określenia „partyzant polski” i zawłaszczania tego określenia przez żołnierzy AL.

Zmiana nazwy jest poza kompetencjami Rady Programowej. W ramach proponowanego zakresu tematycznego zawarliśmy jasny podział na jednostki i struktury związane z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie oraz Polskie jednostki i struktury związane z Związkiem Socjalistycznych Republik Radzieckich. Ma to na celu pokazania różnic pomiędzy formacjami działającymi na rzecz niepodległej Polski a tymi, które działały w interesie ZSRR.

Jaki charakter będzie miało muzeum?

Zakres merytoryczny Muzeum Osuchy '44 został przygotowany tak, by prowadzić zwiedzającego przez kolejne etapy historii. Ekspozyty zostaną wykorzystane jako elementy narracji, a nie tylko jako obiekty do oglądania. Zakres tematyczny przedstawia szerszy kontekst wydarzeń, uwzględniając czynniki polityczne, społeczne i kulturowe. W warstwie narracyjnej uwzględnia różne perspektywy i punkty widzenia. Całość została skonstruowana również tak, by spełniać cele edukacyjne (opowiadanie historii w przystępny i angażujący sposób) oraz upamiętniać ofiary i bohaterów, zachowując ich dziedzictwo. Cele zakresu tematycznego podkreślają także znaczenie pamięci historycznej dla współczesności.

Jaka będzie linia programowa muzeum?

Linia programowa, przedstawiona w udostępnionym do konsultacji zakresie merytorycznym, łączy uhonorowanie historii Zamojszczyzny i bitwy pod Osuchami z edukacją o ruchu oporu i lokalnym dziedzictwie. Muzeum ma na celu ukazanie wielowymiarowego obrazu historii partyzantów i ludności cywilnej. Istotnym elementem będzie wykorzystanie walorów przyrodniczych tego miejsca oraz nowoczesnych technologii, aby stworzyć angażującą i przystępną dla odbiorcy ekspozycję.

Jakimi elementarni będzie wypełniona wystawa stała? Jaki procent stanowić będą multimedia?

Ostateczne proporcje i „wypełnienie wystawy stałej” zostaną przygotowane na etapie tworzenia koncepcji aranżacji przestrzeni wystawowej. Zakładamy, że multimedia będą stanowić znaczącą część środków wyrazu.

Skąd będą eksponaty i ile ich jest?

Eksponaty zostały już częściowo zabezpieczone przez Muzeum Ziemi Biłgorajskiej. W najbliższym czasie ruszy też akcja pozyskiwania nowych. Zgodnie z praktyką dopuszczamy również prezentowanie replik.

Jak będą zabezpieczone eksponaty w muzeum?

Eksponaty zostaną zabezpieczone zgodnie z obowiązującymi normami prawnymi. Szczegóły dotyczące zabezpieczenia eksponatów określa rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą.

Czy Muzeum Ziemi Biłgorajskiej zechce podzielić się eksponatami? Czy MZB nie zostanie sprowadzone np. do roli muzeum sitarstwa?

Muzeum Osuchy'44 jest oddziałem MZB. Polityka zarządzania zbiorami nie będzie prowadziła do znacznego uszczuplenia zbiorów prezentowanych w Biłgoraju.

Czy prowadzone są konsultacje z kombatanami?

Konsultacje będą prowadzone w miarę potrzeb. Ich celem będzie również zabezpieczenie dodatkowych eksponatów oraz materiałów cennych dla Muzeum.

Kiedy planowane jest oficjalne otwarcie i czy będą wówczas dostępne wystawy?

Otwarcie **wystawy czasowej** w budynku Muzeum Osuchy'44 planowane jest na koniec czerwca 2025 r. W chwili obecnej nie jesteśmy w stanie określić konkretnej daty oficjalnego otwarcia wystawy stałej.

Ile osób będzie pracowało w muzeum, czy etaty będą zabrane z MZB?

To pytanie nie dotyczy Rady Programowej, zakresu merytorycznego ani kwestii konsultowanych.

Kto oprócz nas został zaproszony na konsultacje?

Zgodnie z zasadą powszechności (§ 2 Regulaminu Konsultacji) „każdy zainteresowany tematem ma możliwość uzyskania informacji o konsultacjach i wyrażenia swojego zdania”.

Pytanie o brak udziału rodzin żołnierzy AK w Radzie Programowej.

Skład Rady Programowej obejmuje specjalistów z doświadczeniem muzealniczym zajmujących się historią okresu II wojny światowej.

Pytanie o dublowanie tematyki z Muzeum w Bondyrzu.

Muzeum Historyczne Inspektoratu Zamojskiego Armii Krajowej im. ppłk. Stanisława Prusa ps. „Adam” w Bondyrzu, prowadzone przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość, posiada bogate zbiory militariów, których podstawą jest kolekcja Jana Sitka. W nowo wyremontowanym budynku muzeum prezentowana jest stała wystawa historyczna: „Niezlomni Zamojszczycy – walka zbrojna o niepodległość w latach 1939-1953”. Ekspozycja ta, o tradycyjnym charakterze, składa się z plansz informacyjnych umieszczonych w antyramach oraz militariów w gablotach. Według danych ze strony muzeum, obejmuje ponad dwieście eksponatów: broń białą i palną, zbiory artyleryjskie, mundury, przedmioty liturgiczne, a także około 800 zdjęć i dokumentów archiwalnych. Wystawę można zwiedzać samodzielnie lub z przewodnikiem. Zwiedzający mogą odnieść wrażenie, że działalność Armii Krajowej w Obwodzie Biłgorajskim jest przedstawiona w sposób pobieżny w porównaniu z pozostałymi obwodami Zamojszczyzny. Co istotne, jako że jest to Muzeum Historyczne Inspektoratu Zamojskiego AK, Bataliony Chłopskie są tam przedstawione skrótowo. Ze względu na charakter placówki, praktycznie brak tam informacji o innych formacjach (NSZ, NOW czy AL). W związku z tym Muzeum Partyzantów Polskich Osuchy '44 nie będzie dublować prezentowanych treści, lecz będzie stanowiło uzupełnienie wiedzy o oporze wobec okupanta w latach II wojny światowej na Zamojszczyźnie i w całej okupowanej Polsce.

b) zgłoszone w trakcie spotkania konsultacyjnego przez:

Marek Majewski

Rada Programowa dziękuje za aprobatę dla proponowanego zakresu tematycznego. Przyszła działalność muzeum wykracza poza konsultowany zakres tematyczny jednak zakładamy, że będzie ona się opierała również na współpracy z Lasami Państwowymi, stowarzyszeniami, grupami eksploracyjnymi i kombatanami oraz organizacjami pozarządowymi. W działaniach muzeum zostanie uwzględnione jego otoczenie – szlaki piesze, oznaczenia miejsc bitew i obozów partyzanckich.

c) zgłoszone w trakcie spotkania konsultacyjnego przez:

Beata Majewska

Rada Programowa dziękuje za aprobatę dla proponowanego zakresu tematycznego i dostrzeżenie jego walorów w kontekście edukacji dzieci i młodzieży.

d) zgłoszone w formie konsultacji pisemnych przez:

Sybirka Bar

Rada Programowa dziękuje za aprobatę dla proponowanego zakresu tematycznego i sugestie dotyczące wykorzystania zaprojektowanych systemów. Zostaną one wykorzystane w kolejnych etapach rozwoju i działalności Muzeum Osuchy'44.

e) zgłoszone w formie konsultacji pisemnych przez:

Waldemara Błaszczaka

(prezes Stowarzyszenia Rodzin Polskiego Państwa Podziemnego „Osuchy 1944”)

Rada Programowa dziękuje za aprobatę dla proponowanego zakresu tematycznego ze strony Stowarzyszenia „Osuchy 1944” i zauważenie, że „koncepcja (...) honoruje pamięć bohaterów Osuch jak i spełnia zadania edukowania o partyzantach polskich”.

DYREKTOR MUZEUM

Marek Majewski